

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 3. sušca 1871.

List 9.

Duhovne pesmi.

(Zložil Fr. Cimperman.)

1. Sveta maša.

Vstop.

V ponižnosti klečimo
Pred Tabo, naš Gospod!
V molitvi Te častimo
In prosimo dobrot.
Ozri se milostljivo
Na svete maše dar,
Ki Ti ga z vero živo
Zdaj damo na oltar.

Res smo od prave poti
Zabredli daleč preč,
Postavi smo nasproti
Ravnali vse preveč;
Ti pa se nas usmili,
Odpusti nam dolge,
Ne bomo več grešili,
Skesano, glej, sereč.

Slava.

Doni naj po višavah
Vsa slava Tebi, Bog!
In mir naj po nižavah
Ljudem bo krog in krog.
Častijo naj Gospoda,
Ki hrani, brani nas,
Od vzhoda do zahoda
Narodje slednji čas.

Evangelij.

Ti sam si nam oznanil
Življenja pravo pot,
Ti si in boš nas branil,
Da nismo v temi zmot.
O Jezus pot, resnica,
Življenje pravo sam,
Naj vera bo vodnica
Edina Tvoja nam.

Vera.

Očitno mi spoznamo,
Da smo kristjani vsi;
Za božji navk imamo,
Kar vera nas uči;
In zvesti njej ostati;
Sklenili smo trdnó,
Življenje zánjo dati
Pripravljen je vsakdó.

Darovanje.

Oj vzemi, sveti Oče!
Ta čisti sveti dar,
Za vse in pričujoče
Damo ga na oltar.
Daj, da po njem bo vérnim
Zveličanje došló,
Z usmiljenjem neizmérnim
Pa mertvim pokoj bó.

Naj pred obličje Tvoje,
Gospod! daritev gré,
Poglej na vérne svoje,
Ki pred Teboj stojé.
Le to so naše želje,
Da víša se Ti čast,
Spolnuje se povelje
In širi cerkve rast.

Predglasje.

Na kviško serca naša,
Gospod nam bliža se,
Ki prava dušna paša
Ovčicam svojim je.
Nebó in zemlja slavi:
Svet, svet, svet naš Gospod!
Hozana po višavi
In slava, čast povsod.

Po povzdigovanji.

Na persi terkajoči
Molimo kruh z nebés,
Ki vir je vse pomoči.
V njem skrit je Jezus rés.
Enako naj častita
Bo sveta rešnja kri,
Ki bila je prelita
V rešenje vseh ljudi.

Ljubezen neizrekljiva
V skrivnosti je do nas,
Ker Jezus sam prebiva
Med nami vsaki čas.
Nikar ga ne žalimo,
Iz čalega sercá
Zvestó ga vsi ljubimo,
Kot sam izgled nam dá.

Jagnje Božje.

Nedolžno Jagnje sveto,
Ki prišlo si na svet,
Da bilo je oteto
Človeštvo, gréh odvzet.
Oj prosimo, dodeli
Presveti mir nam svoj,
Daj, da bi vsi sprejeli
Neverci nauk Tvoj.

Zarivanje.

Gospod, zdaj k mizi Tvoji
Pristopiti želim.
Al težki grehi moji
Storé, da se bojím.
A vendar pridi k meni,
Očisti mi sercé,
Z menój se v duhu skleni,
Izpolni mi željé.

Konec.

Daritev dokončali,
Spolnili smo dolžnó,
Bogú čast, hvalo dali,
Vterdili si krepóst.
Daritev sveta nova
Izbriše naj dolgé,
Izprosi blagoslova,
Nebesa nam sveté.

Mertvaška pesem. *)

(Pripravna preden merliča vzdignejo pred hišo.)

„Jaz sem vstajenje in življenje,“
Tolažno Jezus govori, —
„Smert trupla je le preseljenje
Kristjana v pravi dom časti;
Kdor v Mé veruje, ne bo umrl,
On živel bode vekomaj,
Dušici zvesti bom odperl
In peljal jo v sveti raj.“

Za nas vse tudi ura pride —
In z njo ločitve britke čas,
Le čista duša smerti uide,
Jo kliče Jezus v rajski kras.
Zato le Jezusu živimo,
Življenje večno On ima,
Pri Njemu svoje spet dobimo,
Ločitev grenka — tam nehá.

Radoslav.

Čas in mesto Kristusove daritve na križu.

„Pred velikonočnim praznikom, ko je Jezus vedel, da je prišla njegova ura, da bi šel iz tega sveta k Očetu, ker je ljubil svoje, ki so bili na svetu, jih je ljubil do konca.“ —

Jan. 13, 1.

Znamnje križa je znano bilo vsem narodom, judom in poganom. Vsemogočni Gospod Bog je to tako naredil, ker je ravno na križu zgoditi se imelo odrešenje vsem narodom. Vsi narodi, judje in pogani so pričakovali svetá odrešenika, kateri bi greh zaterl ter zadostil pravičnosti Božji.

„Tole govori Gospod vojskinih trum: Še malo časa je, in potresel bom nebo in zemljo, morje in suho; potresel bom vse narode, in prišel bo Zaželeni vsem narodom; in napolnil bom to hišo z veličastvom, pravi Gospod vojskinih trum.“ (Hagej 2, 7. 8.) Od Boga razsvetljeni preroki starega zakona so napovedovali prihod pričakovanega Odrešenika, in sicer sto in tisuč let poprej; predpovedovali so celo najmanjši okolnosti njego-

*) Tej pesmici je g. Drag. Dermelj, učitelj v Pestojni, prav ginja-ljiv napev postavil.

vega življenja, terpljenja in smerti njegove; naznanaovali so čudovite dela v kraljestvu Mesijevem; da celo čas njegovega prihoda so določili tako, da nihče o tem le dvomiti ne more.

Očak Jakob je na smertni postelji ogovoril svojega sina tako-le: „Juda, tebe bodo hvalili tvoji bratje. Kraljeva palica ne bo vzeta od Juda, in vojvoda ne od njegovega ledja, dokler ne pride tisti, ki ima poslan biti, in Njega čakajo narodi.“ (I. Mojz. 49, 8–10). Da je tu pod besedami „ki ima poslan biti in Njega čakajo narodi“ razumeti Mesija, to je znana reč. Ne perorojenemu Rubenu, ampak Judu je umirajoči oče Jakob obetal vladarstvo, katero je dasi okoli 690 let pozneje imel David. To kraljevsko vladno je obdržal tudi David iz rodu Judovega. Pri tem rodu je imela tudi ostati, dokler ne pride Mesija. Tako se tu oznanjuje čas Odrešenikovega prihoda, kadar bode vladarstvo to kraljem in sodnikom iz Judovega rodu odvzeto.

Zgodovina izraelskega ljudstva kaže, da so nasledniki Davidovi v Jeruzalemu vladali do l. 588 pred Kristusom, kadar je nesrečni Sedekija od Nabuhodonozorja bil vjet, deca njegova pomorjena, on sam oslepljen ter odpeljan v Babilon, kjer je tudi umrl.

Cir je l. 536 pr. Kr. judom dovolil verniti se spet v svojo domačijo. Zorobabel, poznej Nehemija, oba iz kraljevskega rodu, sta vladala ono judovsko ljudstvo, ki se je vernilo domu. Ko je poznej nezbožni Antioh prisiliti hotel jude k malikovavstvu, je vstal Matatija in njegovi sinovi Makabejci v brambo domovine in verstva. Z nova so narastli jude na velik narod, kar je tujca Heroda iz filistejskega mesta Askalona postavil cesar Avgust za kralja judovski deželi l. 37 pr. Kristusom.

Od tega časa jude nikdar več niso prišli k lastni samostalnosti, in tako je kraljevska palica vladarstva Judu bila res odvzeta, in približal se je od očaka Jakoba prerokovani čas, v katerem je priti imel obljubljeni Mesija, ktereга so pričakovali narodi.

Judje zdaj, razkropljeni po vsem svetu, nikjer nimajo svoje lastne domačije; njih rodovi so pomešani, narodove knjige zgubljene, in ko bi po njih mislih Mesija imel še le priti, bi oni gotovo nikoli ne mogli vediti, jeli iz potomcev ali naslednikov Davidovih.

Enako beremo čas prihoda in smerti Mesijeve pri preroku Danielu.

Daniel ob času babilonske sužnosti vzgojevan na dvoru Nabuhodonozorja kralja je okoli l. 588 pred Kristusom prosil Boga, naj se usmili svojega ljudstva. Kar pride k njemu angelj Gabriel ter ga podučí o času Mesijevega prihoda z naslednjimi besedami: „Sedemdeset tednov je okrajšanih nad tvojim ljudstvom in nad tvojim svetim mestom, da pregrešenje neha, in se greh konča, in krivica zbrise, in večna pravica dojde, in prikazen spolni in prerokovanje, in da bo maziljen Sveti svetih. Vedi tedaj in razumej: Od danega povelja, da naj se Jeruzalem zopet zida do Kristusa vojvoda bo sedem tednov, in dva in šestdeset tednov; in ulice in zidovi bodo zopet zidani v težavnih časih. In po dva in šestdesetih tednih bo Kristus umorjen, in ne bo njegovo ljudstvo, katero ga bo zatajilo. In ljudstvo s prihodnjim vojvodom bo razdajalo mesto in svetišče, in njega konec bo razdjanje, in po dokončani vojski je odmenjena pustota. Poterdil pa bo mnogim zavezo v enem tednu, in v sredi tedna bo jenjala klavna in jedilna daritev; in v tempeljnu bo gnusoba razdjanja, in do končanja in konca bo terpelo razdjanje.“ (Dan. 9, 24–27.).

Povedati moramo tu najprej, da pod imenom „teden“ (hebdomas) se tu ne razume kakor po navadi sedem dni, temuč sedem let. Ko bi se razumevalo le sedem dni, bi se moglo reči, da čez 490 dni imel bi se postaviti tempelj z mestom vred: kar se vé nikakor ni

mogoče. Ko bi se pa s tem razumevati imela sedemdesetletna doba, tedaj bi pa tempelj in mesto stati mogla še danes. Ker pa so tu letni tedni, to je po sedem let skupaj, toraj sedemdeset tednov stori 490 let.

Kedaj pa se ima začeti šteti? Od časa, ko vziđe povelje, da se zida vnovič Jeruzalem itd. Cir je sicer dovolil zidati tempelj, ni pa dovolil tudi mesta (II. Par. 36, 23. I. Ezdr. 1, 1 itd.).

Artakserks Longiman ali Dolgorok je v sedmem letu svojega vladanja poslal Ezdra v Jeruzalem, da bi vredil službo Božjo (Ezd. 7, 13.). O zidanji mesta ni bilo še nobenega spomina. V 20. letu vladarstva tega kralja so rekli judovski možje k Nehemiju: „Zidovje Jeruzalema je razvaljeno, in njega vrata so z ognjem sežgane.“ (II. Ezdr. 1, 3.).

Prav žalosten je bil nad tim Nehemija. Kralj zapazi njegovo žalost ter ga popraša, zakaj žaluje? Nehemija mu pové: „Prigodilo se je v mesecu Nizanu v dvajsetem letu kralja Artakserksa, da je bilo vino pred njim; in vzel sem vino ter sem ga kralju podal, in skorej sem omedlel pred njegovim obličjem. In kralj mi reče: Zakaj je tvoj obraz žalosten, ker te ne vidim bolnega? To ni zastonj, temuč neka težava, ne vem ktera, je v tvojem srcu. In bal sem se močno in silno, in sem kralju rekel: Kralj, živi na vekomaj! Kako bi ne žaloval moj obraz, ker je mesto, dom pokopališča mojega očeta, pusto, in njegove vrata so z ognjem požgane? In kralj mi reče: Kaj prosiš? Tedaj sem molil k nebeškemu Bogu, in sem kralju rekel: Ako se kralju prav zdi, in ako tvoj služabnik pred tvojim obličjem dopade, pošlji me v Judejo, k mestu pokopališča mojega očeta, da ga zidam (II. Ezdr. 2, 1–5.).

To je kralj dovolil, in tedaj se poda Nehemija s pooblastilnim pismom v Jeruzalem in je zidal mesto med mnogimi težavami. To je bil čas, da je vžšlo slovo ali povelje, naj se Jeruzalem z nova zida, 20. leto kraljevanja Artakserksa Dolgoroka v mesecu Nizanu. Dá se dokazati, da se ta čas vjema z mesecem marcem l. 4260 po Julijanovi štetvi. Ako pridamo k temu 69 tednov t. j. 483 let, imamo leto 4743 Julijanove štetve v mesecu marcu, kateri se vjema s tridesetim letom kerščanske štetve t. j. s časom, v katerem je Kristus prvo velikonoč obhajal v Jeruzalemu in pričel svoje slavno učiteljstvo. Vzemimo pa polovico sedemdesetega tedna, nekako tri učiteljske leta Jezusove, in jih pridenimo k temu, bode mesec marec l. 4746 poleg Julijanove, in triintrideseto poleg kerščanske štetve, leto smerti Jezusa Kristusa.

Po Jezusu Kristusu je v resnici jenjalo pregrešenje in konec vzel je greh; zbrisana je krivica in došla je večna pravica, spolnila se je prikazen in prerokovanje in maziljen je bil svetih Sveti (Dan. 9, 24.).

Ljudstvo, katero ga je zatajilo, ni več njegovo ljudstvo. S svojo smertjo je sklenil Jezus novo, večno zavezo z vsemi, kateri ga hočejo sprejeti z vernim srcem. Odpravljene so vse kervave in jedilne daritve po daritvi Jezusa Kristusa. — Ljudstvo, katero je prišlo s svojim vojvodom razdajati mesto in svetišče, to je rimsko, katero je pod svojim vodjem Titom spolnilo božjo sodbo. In razdjanje je še ter bode do konca. Terpi ono že skoro 2000 let in bode terpelo do poslednjega časa, kadar Izrael spozna svoje bogomorstvo ter se skesan verne k svojemu Odrešeniku.

Obljubljeni Mesija je bil križan ali na križu darovan na Kalvariji, na tisti gori, kjer so nekđaj Abel, Noe, Melhizedek, Abraham, Izak, David, Salomon in vsi od Arona vzhajoči veliki duhovni darovalji Bogu, kterih je sleherni kolikor toliko predobrazoval ali v predpodobi kazal sveto daritev Jezusa Kristusa. Kedar nam torej evangelisti pravijo, da je Jezus križan bil na

gori Kalvariji, nas ob enem spominjajo, da so to njegovo sveto daritev predobrazovali vsi starodavni, mnogokrat ponavljani, slavni, od svetih mož na tem istem hribu prinašani darovi; le od une daritve so dobivali le-ti svojo moč in vrednost; le po oni daritvi so bili ti Bogu prijetni. In ko je na zadnje ravno ta Odrešenik sebe samega daroval na tem skrivnosti polnem hribu, ko je na mestu vsakoršnih starozaveznih darov vstanovil svojo daritev: tedaj so v njem spolnjene bile starega zakona vsakoršne predpodebe in prerokbe.

Mesto to se je poleg pobožnega mnenja nekterih svetih očetov imenovalo Kalvarija od glave Adamove ondi shranjene. Kornelij a lapide piše namreč: „Očak Noe je gredé v barko ohraniti hotel pred potopom kosti in glavo Adamovo ter jo je sem prinesel in po potopu zakopal.“ Tertulijan, starodavni pisatelj cerkveni, se opira na to mnenje, ko piše: „Tu na verhu Kalvarije, kjer leži kakor vemo pokopan prvi človek, je bil križan Jezus Kristus, omakajoč s svojo kervijo zemljo, da bi tako prah starega Adama, pomešan s kervijo Jezusa Kristusa, po moči te božje vode, ktera je tekla iz strani telesa Gospodnjega, mogel biti očiščen.“ S tim se vjemajo tudi Origen, Ciprijan, Atanazij, Bazilij, Gregor Nazijanski, Irenej, Epifanij, Janez Zlatoust, Ambrozij, Avgustin in mnogi drugi razlagavci sv. pisma.

Terpljenje Kristusovo vpodobljeno v njegovem namestniku.

Polastitev Rima je rop, božji rop, napad na red keršanskega sveta. Tako je zunanje lice te dogodbe. To zunanost, ki je po vsem žalostna in strašna, pa pre-dre po veri razsvitljeno oko, gleda resnično jedro, vidi, kako se v notranjem cerkvenem življenji izveršuje danes visoka, tolažilna skrivnost. Sv. Oče so nam jo razkrili. Ko so jim naznanili, da je sovražnik prestrelil rimsko ozidje 100 komolcev široko, da se izveršuje grozovito delo, se je oglasil častitljivi starček v naj osodovituši uri z besedami Gospodovimi: „Dopolnjeno je!“ To so besede polne resnice, polne tolažbe; one nas spominjajo terpljenja Kristusovega, ki se tako čudovito ponavlja v njegovi cerkvi. Terpljenje Kristusovo se nadaljuje v terpljenji cerkve.

Pij IX je preživel naj veči del svojega papeštva na getzemanskem vertu. Njegove oporeke, izobčevalne pisma in molitve so odmev zveličarjevih zdihljejev na oljski gori. Našemu sv. Očetu tudi smertne britkosti niso prizanesle, sej so ga trikrat oblegali in stiskali v njegovem Rimu, v Vatikanu. Tudi Judeža ni manjkalo; prišel je k njemu s Kristusovim križem v gerbu, za herbtom pa je skrival trinoge. Kakor je Kristus oporekal, tako se je ustavil tudi Pij dostojno, mirno in terdno, varoval je kri, tudi posnemaje Kristusa; da svoje reši, je sam sebe daroval, kakor njegov Gospod.

Z oljske gore se je vila pot proti Jeruzalemu. Jezusu nasproti je stala brezbožnost vélikega zbora, Herodova spačenost, sovraštvo druhali, slabost Pilatova. Tudi Pija IX, tudi njega je sodil véliki zbor občnega mnenja, kterege vodijo véliki duhovniki krive učenosti in tiska. Kakošne napade je že prestal Pij zaradi svojega očitnega spoznanja! Lažnjiva učenost, podkupljivi časniki so ga sodili.

Kako ga je še le zaničevala nesramnost! Sej ravno sužnjiki nečistosti so večidel naj ostreji soditelji papežev, duhovnikov in vere. Kakor je Kristus srečal na poti v terpljenje prešestnika Heroda, ki je daroval ple-salki prerokovo glavo, tako je tudi Pij našel svojega Heroda.

Kristusa so izročili serdu druhali in nestanovitnosti Pilatovi, tako so ravnali tudi s Pijem. Rogovilstvo se

je jelo pokazovati, pa svetne moči, ki naj bi branile pravico, se tresejo pred njim; da si še nekaj časa vzderže obstanek, so izdale papeža.

Pij nastopi pot na Kalvarijo; zvezali so mu roke, vzeli mu vso prostost, napajajo ga le z žolcem in kisom; njegove oči se topé v solzah, njegovo serce terga žalost in britkost; križ od križa pa obdaja od vseh strani zasmevalno stoletje. Kakor Kristus, moli tudi Pij za svoje preganjavce, tudi on deli rad milost skesanemu razbojniku, naj si je ta tudi umirajoč kralj. Ko je razpisal cerkveni zbor, ter odperl milostni zaklad sv. Cerkve, se je glasila njegova beseda: „Žeja me po blagoru sveta!“ prosil je za človeštvo brezmadežno Devico; slednjič pa je djal: „Dopolnjeno je!“ in kako kmalo bo zdihnil še zadnje besede: „Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo!“

To je skrivnost Kristusovega terpljenja v njegovi cerkvi, pred vsem pa v njegovem namestniku, sv. Očetu; v to pa je ravno zastavljeno naše upanje, gotovo bo nekda sv. Cerkev, kakor sedaj vživa vse Kristusovo terpljenje, obhajala tudi njegovo vstajenje. Sedaj, se vé, še bje ura tmine za cerkev, sedaj še pušča Gospod sovražnikom moč; pa to je le eno uro. Iškarjotova izdaja se bo vjela sama v svojo zanjko; čim bolj se dani véliki petek, tim bližej smo véliki nedelji. Naj se toraj nihče ne straši, naj ne omahuje, če je Cerkev sedaj ponižana! „Blagor mu, je djal Jezus, kdor se nad menoj ne pohuja!“

Vzrok našega upanja je tudi slovesna obljuba Kristusova: „Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenške vrata je ne bodo zmagale.“ Te besede napovedujejo boje, še bolj pa zmago sv. Cerkve. To so božje besede, prejde naj nebo in zemlja; Bog bo izpolnil tudi naj manjšo besedico svoje obljube. (Baltim. ljudski časnik.) V—k.

Velésoro.

IX. Čudeži in milosti božje.

Ako oménjamo tukaj čudežev, s tem ne mislimo pripovedovati pripetljejev iz starodavnih dni, temveč prigodbe novejših časov, prigodbe, katerih priče so še v življenju, in jih naznanjamo takó, kakor smo jih slišali nekaj iz ust takih, kateri so jih sami doživeli in so se celó tudi nad njimi samimi godile. Suženj sedanjega brezbožnega časa bo bral in morda merdal prevzetno zaničljivo nad čitano rečjo, ter vso prigodbo ali tajil, ali pa naravnim močem, ali kakemu slepemu slučaju ali naključju pripisoval; verni nasproti pa bo v ponižnosti božjo previdnost in njene sklepe molil in veroval. Suženj časa zametuje v svoji dozdevni modrosti keršanski čudež, ker mu napuh in strah pred hudičem verovati ne pusti, vernik veruje ponižnega, priprostega serca, ker veruje v Boga vsegamogočnega, neskončno modrega, usmiljenega in dobrotljivega, toraj veruje v neskončno Bitje, kterege lastnosti so tako rekoč naravni studenci čudežev in čudovitnih prigodb, omejeni pameti človeški znotraj njenih mejá naravnost in popolnoma primerne. Pa naj bo zadosti tega; liberaluhov bomo težko kterege prepričali in spreobrnili, kajti k temu je potreba milosti od zgoraj; verni pa veliko besedi ne potrebujejo, dosti je, da se jim djanje razloži; prestopimo se toraj raji kar k reči sami, k prigodbam, ktere so se godile na priporočevanje, storjeno Materi Božji v Velesovem.

Terdovraten bolnik.

J. K. iz Adergasa bil je kakih osem lét nekako zmedene pameti, ali veliko več živel je v obupu, poslednjič pa je zbolel na smert. Navadno ni v tem času hodil ne k spovedi ne v cerkev, in eden gospodov, ko je slišal, da je K. nevarno zbolel, se napoti do njega, ga obiskat. Gospod hodi zdaj k njemu, ga sčasoma

opomni spovedi in sprave z Bogom, pa bolnik noče od tega nič slišati; zadnjič pa, ko skerbni dušni pastir bolnega k prejetanju ss. zakramentov, kakor vé in zna, z vso mogočo zgovornostjo nagovarja, mu ta kar naravnost zaverne: „Mati ga še ni na svetu rodila, da bi se mu jaz spovedal!“ Duhoven to slišati, pride ves potert domu, ter pravi gospodu župniku: „Janez bo umerl, pa spovedati se nikakor noče! Skerbni župnik, naš predsprednik, mož, kateri je svetu ves odmerl, in le v molitvi in v spolnovanju svojih dolžnost živel, se podá na to, kar je od svojega duhovnega pomočnika slišal, v cerkev in moli k Mariji ter ji priporoča bolnega grešnika. Med molitvijo se mu zdi, kakor da bi slišal glas: „Pojdi, ti boš vse opravil.“ Ves vesel in potolažen se vzdigne po opravljeni molitvi gospod župnik ter gre naravnost k bolniku. Stopivšemu v sobo zakliče ta, ugledavši ga: Po kaj ste pa vi prišli, saj nisem po vas poslal? Res, mu odgovori župnik, ti nisi po-me poslal, pa jaz sem sam prišel, ker sem mogel priti, ker me k temu dolžnost veže. Janez ti si bolan, in sicer hudo bolan, ti se moraš še danas previditi dati, danas je še za-te čas milosti, jutro bi bilo že prepozno in ti bi bil pogubljen. Bolnik, dozdej pravi terdovratnež, se zdaj voljno vda, skesano in odkritoserčno spové, in kakor je upati, v resnici z Bogom spravi. Komaj pa spovednik odide, da ga še popolnoma previdi, že tudi umirati jame.

Ta prigodba nam kaže čudovitno milost božjo. Bolnik, ves terdovraten, noče od sprave z Bogom nič slišati, župnik moli zanj in ga priporoča Mariji, in terdovratno sercé se omeči ko vosek, in skesan in previden s ss. zakramenti, zaupljivo tudi v resnici z Bogom spravljen, sklene ta terdovratnež ko spokornik svoje življenje. To je milost božja, ktere tudi neverni Tomaži tajiti ne morejo.

Utonjenec.

Fantič v četrtem letu svojega življenja pade v vodo in dereča voda nesla ga je že več sežnjev naprej, ko mu pride pomoč. Dobri ljudje so prihiteli, fantiča vjeli in srečno iz vode dobili, pa brez znamenja kacega življenja. Mati tarna in joče, ko vidi, da vsa pomoč sinčka v življenje obuditi ne more, kar pride neznana žena, stopi k materi ter pravi: „Ne žalujte, obljubite otroka Materi Božji v Velesovem in bo oživel.“ Mati posluša ta svet, stori po tem svetu in otrok je kar v tem hipu spregledal in ozdravel. Ta prigodba se je godila na Koroškem, lastna mati otrokova jo je pripovedovala zanesljivo in poštenu osebi, in ta nam. „Mati Božja v Velesovem je velika pomočnica, sama sem to nad svojim otrokom skusila!“ je še pristavila mati tej osebi.

Ogled po Slovenskem in dopisti.

Iz Ljubljane. Antonija Toman, vdova ranjcega slovečega umetnika, Naceta Tomana pri sv. Petru, delo ranjcega moža lepo nadaljuje s pomočjo zmožnih rok. Ravno zdaj ima v delu kaj lep altar v romanskem zlogu za novo cerkev v Ribnici. Iz nabrezinskega marmorja bode pglavitna reč, olepšan pa bo vmes z raznim marmorjem naj lepših barv tudi iz družih krajev. Kdor ima priložnost, je gotovo vredno pogledati ne le krasni fotografirani model, ampak tudi delo altarja samega, s katerim se pridno napredva. Čez polovico je že dodelanega in jeseni ima postavljen biti. Priporoča se gospa vdova Tomanova čast. občinstvu za naročila enacih del. Spoštovalci ranjcega g. Naceta gotovo želé, da bi že precej odrašeni njegov sin nasledoval svojega očeta, kar je tudi upati, ker se pridno vadi v umetnostih, ki zadevajo v kamnjarsko delo.

Za pust in post. Katoliških novojorških Nemcev v Ameriki piše nekdo nektare pomislika vredne besede v tem le pomenu:

„Pravijo, Francosko mora biti strahovano zavoljo svojih pregréh. Ali želebi bi bilo, da bi nemški Mihel nad francoskim Ljudovikom ne godel preveč o prestopkih in v zmagovalski omamljivosti ne skakal odveč v kobalje. Kdo vé, kaj še bo? Beseda v „Magnifikat-u:“ „Deposuit potentes de sede“ (Mogočne je posadil s sedeža) veljá še zmiraj. On, ki strahuje zoperkeršansko počenjanje in zanikarnost na Francoskem, zamore ošibati tudi prederznost in nejevero na Nemškem, zlasti na Pruskem. Nejeverska pokaža med visokimi in nizkimi naj le nikar tolikanj škodoželjno ne kaže zaradi nemških zmág na Francoskem. Star je pregovor, ki še danes veljá: „Bog že skerbí, da drevje do nebés ne seže.“

Dobrotljivi Bog zdaj Francoze obiskuje in nemški vojšaki so metle, s kterimi francosko nesnago iz sveta pometa in strahovito pojasnuje besede: „Ne motite se, Bog se ne dá zasmehovati!“ Ali kdo vé, če kmali ne pride versta na Nemčijo, kjer nejevera in nečistost (ozrite se le na Berlin!) ni manj razbuhtena, kakor v francoski deželi! Mar kdo verjame, kakor sicer puhle in berljave časnikarske glave sanjarijo, da je prusko topništvo in Bizmarkovo pero zmožno utolažiti vsak vihar, ki utegne izročiti? — Počakite malo, se bo že pokazalo... Če tudi Pariz pade in cela Francija omaga, Nemčija bo le malo časa mir imela. Dokler tisti duh, ki je Francosko podkopaval in razdjal, gospoduje tudi v nemškem narodu, med visokimi in nizkimi, med učenimi in neučenimi, in brez prideržka svoje razdevanje dalje tira, Nemčija ne more pospeševati, ako tudi se nekoliko časa cesarja igra ter se zanašaje na svoje puške ziblje v prevzetnih sanjah.

Ljudstvo, ki nima vere, in po nauku, ki ga časnikarji pridigajo, vero in cerkev čedalje bolj zaničuje, se bode težko dalo dolgo časa vladati, in le z železno roko ga bode moč na ujdzi deržati. Že zdaj se sliši goderljanje po mnogih krajih na Nemškem. Ne dvomi se sicer nad edinostjo; toda kakošna bode s tako imenovano svobodo (prostostjo), nad tem veliko ljudi z glavo odkimuje.“

V teh besedah pa je tudi za nas veliko nauka — ne le za tiste, ki so res prijatli močne Avstrije, ampak tudi za tiste, ki želé še posebej, da slovenski narod čverst ostane, ki svoji domovini želé napredek in prihodnost. S posnemanjem tistih kužljivih tujih šég, s kterimi se vera in čednost škoduje, se narod sam v blato tlači in v njem se zadušuje. Ako se z gospôsko suknjo ima Bog, cerkev, sramožljivost, posvečevanje samega sebe na stran djeti, potem to ni olika, ampak divjačnost; ne sreča, ampak kuga za narod.

K „kapitelnu“ od spredej imenovanih francoskih zasluzenih šib naj pridenem še malo pojasnjenje. Bralo se je pred kratkim pogosto, da velik del Pariza, ako je hotel še meso jesti, mu je bilo treba segati po psih, mačkah, podganah, miših itd. in veliko veliko ljudi v novem Babelu se je móгло mesnim jedém do čistega odpovedati. Pri tej priložnosti, pravi pisavec v „Fr. Kirchbl.“, sem se živo spominjal, kako so nekaki napredaški človeški otroci v Parizu proti koncu letošnjega (1870) posta z veliko bahačnostjo naznanovali po časnikih, da po raznih gostilnah se bodo pripravile véliki petek kosila, pri kterih se bodo na mizo nosile zgolj same naj bolje pripravljene mesne jedi. To orjaško zasramovanje postne zapovedi se je res izverševalo pri mnogoštevilnih kosilih poslednji véliki petek. Časniki, celo nemški, so pozneje te ajdovske pojedine popisovali do pristuda. In glej človek! ni še prišel drugi véliki petek: pa kolika sprememba v Parizu! Za svojo razuzdanost in samopašnost na véliki petek so imeli Parižani skoz več mescev vse drugačen „speisezettel“ ali kazalo jedil. Za take, ki niso bili še k čisti zderžnosti

obsojeni, je imel ta kaŕijéd napisane: podgane in miši kakor slasčice, ki se o drugem času tudi naj bolj divjaškim ljudém studijo. — Nekdanji neznaboŕci so vedili pripovedovati o neki Nemezidi ali boginji jeze in maševanja, kristjanje pa poznajo povračevanje Boŕže.

Novojorški kat. list meni k temu: Ne smé se pozabiti, da tudi v Parizu je veliko ljudi, ki niso véliko-petkarski meso-kristjani. Pa tudi o Berlinu, kjer je sicer reformacija (luteranstvo) petke zaverla, je zastran nŕavnosti ali moralnosti prav hudo sodbo izrekel ter pristavil, da naj tudi Nemci kličejo: „mea culpa“ (grešil sem)!

Kdo pa po Slovenskem o petkih meso gamzá in klobasari? Tuja kultura in pa tisti, kateri so se je navzeli. Naj gledajo pa, da ne bodo tudi „mišarili“ in „podganarili,“ kakor so Francozi! Nas pa Bog vari mišje in podganje ter mesene kulture.

Tagblatt je Boga odstavil. V listu 46 se je Tagblatt odkritosérno spovedal zastran svoje vere in katoličanstva. Štulil se je drugekrat, da on pobija le nekako „ultramontanstvo,“ kakor bi rekel prenapeto katoličanstvo. Zdaj pa se je zagnal kar naravnost nad katoličanstvo. Piše namreč: „Spoznati se noče, pa je, da katoličanstvo je za namembo vsake prostejši (svobodnejši) derŕžave nepripravno, — še več, da po svoji lastnji mora naj bolj razdirljivo moč skazovati do derŕžavnega življenja, ktero se po pravici in pameti opira zgolj na svobodno svojolastno zavednost, na svobodno djansko moč svojih derŕžavljanov, zato pa tudi mora in mora tirjati, da derŕžavljan svojo domovino nad vse ceni in njenim postavam brezpogojno pokoršino skazuje. Od katoličanstva neločljiva čeznaturna dogmatika (versko učilo) pa tirja slepo podverženje pod oblast zunanjega, od teologov več ali manj samovoljno razlaganega razodenja, in postavlja uk, da prava domovina katoličanu je nebeška, posvetne postave pa da se smejo le toliko spolnovati, kolikor od cerkve razlaganim boŕŕjim ne nasprotujejo.“

Tagblatt tedaj pravi, da za svobodnejši derŕžavno napravo katoliška vera ni le nepripravna, temuč je tudi derŕžavi silno škodljiva, razdirljiva.

Tagblatt terdi, da svobodna derŕžava naj se opira na čisto svobodno djanje derŕžavljanov, nji bodi vse eno, če je kdo po svojem življenji mezeg, konj, afna, „obrita svinja,“ da je le derŕžavljan.

Tagblatt terdi, da mora derŕžavljan domovino ceniti nad vse, tedaj tudi nad svojo dušo, nad svoje zveličanje, nad svojega Boga! —

Tagblatt terdi, da derŕžavljan mora postavam brezpogojno pokoršino skazovati, tedaj tudi če so postave še tako „drakonske,“ če so zoper Boga, vest, pamet, zveličanje! To tedaj je Tagblattova „svoboda,“ „prostost,“ — da veste vsi derŕžavljanje! Če kdo pozná veči trnoštvo kakor je ta Tagblattova teorija, on zasluŕi klobaso od „Tagblattove obrite svinje.“

Tagblatt blebeče od „samovoljnega razlaganja teologov.“ Tacega pa katoliška Cerkev ne pozná in ne spozná; spozná ga pa Tagblatt, čigar dogma je Šulte-tova brošura, ktero je nedavno tako „andohtljivo“ citiral.

Naj se zanese Tagblatt, da te njegove očitne izpovedi katoličani ne bodo pozabili, in kdor ima le še malo moŕgan v glavi, bo spregledal bedarijo tistih, ki se z liberalstvom bahajo, pa ljudi hočejo vpregati v jarem ŕelezne suŕznosti.

Ako liberalizem nima boljšega zagovornika, kakor je ljubljanski Tagblatt, bodeta morala oba iti za Grin-tovec bob lušit.

Ako hoče kdo verjeti. Tagblatt pripoveduje, da je neki kaplan ljudem rekel, naj le kruha in klobás k njemu prinesó, ako denara nimajo, bo vse ubogemu pa-

peŕu poslal. — Morebiti so pa tiste klobase od „Tagblattove pomalane svinje?“... Kako steklensko tagblattarje bolé tako obilni podpisi za sv. Očeta, kaže tolikratno nerganje tega sovraŕljivega lista. Undan je rekel: naj Danica še pove, od kod denar vzeti, da bi se za papeŕa vojskovali? — To je prav lahka reč: dajo naj ga tagblattarji — sej dozda nobeden še vinarja ni dal! —

Zdaj ga imamo. Tagblatt pravi, da lavantiski škof v pastirskem listu (gl. v današnji Dan.) versko resnico o nezmotljivosti papeŕevi trezno ali pametno (in besonnener Weise) razlaga. Vsak, kdor kaj več od Tagblatta razume o tem nauku, čisto dobro vé, da ne kardinali, ne škofje in sam papeŕ tega nauka drugač ne razlagajo in ne razumevajo kakor ga razlaga lavantinski škof v svojem postnem pastirskem listu. Tako je veči del pri vsih nasprotovanjih zoper verske nauke kriva debeloglavna terma, ki preklinja, psuje in zasmehuje, česar ne razume. In zakaj ne razume? Zato, ker se nič ne uči. —

V Laščah, 22. sveč. S-i. — 40urna poboŕnost presv. Telesa se je pustne dni pri nas zopet obhajala letos jako slovesno in poboŕnega ljudstva je vsako leto več, ker se ta poboŕnost v obliŕji tukaj še nikjer ne obhaja. Naj pristavim, da so farani jako veseli, da se to lepo opravilo tudi pod novim gosp. fajmoštrom nadaljuje, in nadjajo se, da jim bodo tudi obče priljubljene Šmarnice letos v Laščah obhajali, ker so že blizo po vseh večjih farah naše okolice v navadi in k katerim po ure daleč romajo tudi Laščanje, sosebno ob nede-ljah in praznikih.

Novega g. fajmoštra, ki smo jih 28. pros. jako slovesno sprejeli in so bili 29. častitljivo vmesteni, so farani prav veseli.

Sicer so se marsiktere reči v Laščah v poslednjih letih obrnile na bolje. Tako imamo sedaj v c. k. pisarnicah gospode, ki naš mili materni jezik bolj čislajo, kakor so ga njih spredniki.

Iz Novega mesta.*) Zakopali smo spet enega svojih naj boljših prijateljev, enega naj boljših sodelavcev v Gospodovem vinogradu. Bog, v svoji nezapodljivi modrosti, je poklical k sebi svojega zvestega služabnika g. Antona Mejača, Šmihelskega fajmoštra. 16. t. m. je še učil otroke, ki so mu vedno toliko pri sercu bili. Čutil se je pa že slabega in spustil jih je z milimi besedami: Le pojdite domu, ljubi moji! Bog vam bo že drugzega učenika preskerbel. In kdo bi mislil? res so bile te besede njegove zadnje, ker 17. poldne je že šla njegova duša pred Sodnika, da zadobi pravično plačilo za svoje dela. Vidilo se je pri pogrebu, na pustni ponedeljek, kako zares so ljubili svojega dobrega g. očeta njegovi farani, ki so s solznimi očmi obstopili truplo njegovo, britko jokali pri slovesnem sprevodu, kteremu so kot častnemu soudu tudi meščani v obilnem številu zadnjo čast skazali. Vidilo se je, kako spoštovan je bil pokojni tudi pri svojih sodelavcih, ki so od blizo in daleč prišli, in za njega duhovne molitve opravili.

„Gorečnost za tvojo hišo (o Gospod!) me jé.“ Te lepe besede Davidove, so prav po pravici visoko čast. mil. g. novomeški prošt v svoji izverstni pridigi obrnili na pokojnega gospoda. Gorečnost, ktero je g. Anton imel za lepšanje hiše Boŕže, ta velika gorečnost, ga je toliko gnala, da je vse svoje premoŕjenje za lepoto njeno dal. Pa to mu še ni bilo zadosti; še lepši, še veličastniši bi bil rad imel hišo Boŕŕjo, in ker je po svoji poboŕni ŕelji ni mogel zadosti naglo ozaljšati, kakor bi bil rad, mu je to hrepenenje velike stiske delalo. Ka-

*) Nikar ne pišite „Rudolfovo,“ ker nobena ŕiva duša tako ne pravi.

kor pa je bil vnet za lepoto cerkveno, kar se očitno vidi, je le še bolj gorel za lepoto duhovnega stanovanja Božjega — za lepšanje tempeljnove sv. Duha. Zato je s toliko skerbjo učil otroke, ter jih prav po Jezusovo klical k sebi: „Pustite male k meni, takih je nebeško kraljestvo!“ Priča tega bil je še zadnji dan njegovega življenja. To so tudi glasno pričale na dan pogreba zares ginljive solze ubozih otročičev, ki so toliko milo jokali za svojim duhovnim očetom, v znamenji, da so jih res tudi serčno ljubili. In ker je pokojni dobro vedil, da vojšak mora toliko bolj pazljiv, toliko bolj serčan biti, kolikor večji nevarnost proti njegovemu poslu, zato je v teh viharnih časih z vso ljubeznijo opominjal in svaril tudi odraslene, sebi izročene ovčice, kjerkoli in kadarkoli se mu je potrebno zdelo; tako, da zares lahko se slavi z besedami pridigarjevimi: Gospod Anton je iskal ovac, ne pa njihove volne. — Bog mu vse stotero poplačaj! —

Pastirski list. Milostni knez in škof Lavantinski Jakob Maksimilijan poročajo vsem vernim svoje škofije pozdravljenje in blagoslov od Gospoda in pričenjajo pastir. list, kateri po večem tu nasledva.

Sveti postni čas se bliža, pa tudi jaz se vam bližam, preljubi v Gospodu, s svojo škofovsko besedo, da dopolnim sveto in mi toliko prijetno dolžnost. Služi mi namreč v posebno tolažbo, vseskozi razgovarjati se z vernimi, ktere mi je Bog v moji škofiji izročil, bodi si ustmeno, ali če to mogoče ni, vsaj pismeno po pastirskih listih.

Danes govorim od britkih razmer sv. Očeta v Rimu in od Vatikanskega zbora, začasno preloženega. Te dve zadevi ste bili tudi glavni predmet razgovorov, ktere smo imeli mi škofje Solnograške cerkvene okrajine konec novembra lanskega leta na sedežu našega prečastitega višega škofa.

Vatikanski zbor, preslovesno začel 8. dec. l. 1869 v cerkvi sv. Petra v Rimu, še nikakor ni dočeval cele svoje naloge, ni dognal vseh poslov, ktere si je naložil. Zakaj ne? Zato ne, ker ni bilo mogoče; ker so bili sv. Oče prisiljeni, ga preložiti z okrožnico od dne 20. okt. leta 1870.

Vsaj vam ni neznano, preljubi moji! kaj vse se je zadnje mesce v Rimskem mestu dogodilo.

Že poprej so zgubili sv. Oče večji del cerkvene države; komaj peti del z Rimskim mestom jim je ostal, vse drugo so posedle vojaške trupe Italijanskega kralja. 20. sept. lanskega leta pa je vzel prav ta kralj tudi Rimsko mesto in z njim poslednji kosec cerkvene države v posest z oboroženo silo. Ob enem se je določno preklicalo, da je svetno (polnomočno) vladarstvo sv. Očeta za vselej odpravljeno.

Bomo li mi katoliški kristjani vse to v nemarno gledali? Nikakor ne.

Za kaj namreč gre pri tej stvari? Zato-le:

Zgodovina nas uči, da poglavar katoliške cerkve neodvisne (samostojne) svetne oblasti sicer res ni prejel od Kristusa samega; da jo je pa s časom dosegel po naj postavnejši poti; da njegov prestol ni stal na manj pravični podlagi, kakor prestoli drugih vladarjev. S tim tedaj, da se je tron papežev siloj poderl, to je: da je bila svetna neodvisnost sv. Očeta siloma vničena, se je razžalila pravica, in sicer ena naj svetejših in neprelomljivih pravic, brez ktere ni nobene varnosti za nobeno lastnino in imetje. Razžaljena je bila mednarodna pravica, brez ktere države in vlade druga poleg druge obstati ne morejo; brez ktere bi veljala le svojevoljnost močnejega, in nijeno kraljestvo in nijeno ljudstvo bi ne imelo poroštva, da si ne bi njegov močnejši sosed kakoršnega koli vzroka umislil, ga napasti, ga opliniti in podjarmiti.

Tu, pri naj višem poglavarju katoliške cerkve namreč, ne gre za svetni bliš in kinč, tudi ne za vladarstvo samo po sebi, temveč edino zato-le:

Je li svoboda in neodvisnost papeževa pri opraviilih naj više cerkvene službe tako potrebna, da bi brez nje svoje visoke naloge v blagor cerkve nikakor dopolnovati ne mogel? Da!

Je pa resnična svoboda in neodvisnost papeževa v tem oziru mogoča, ako in dokler lastnega posestva nima? Nikdar!

Oglejmo si to reč bolj blizo: Česa bi se nam bilo bati po spričevanji zgodovine in že po samem sebi za našo cerkev, ako bi njen poglavar ne bil popolnoma svoboden, ako bi bil kteremu koli vladarju in njegovi vladi kolikor toliko podložen? Mogoče, da, celo verjetno bi bilo, da bi se ta vlada vtikala v papeževe določbe in postave, ki celo katoliško cerkev zadevajo; da bi si ta vladar prizadeval, posluževati se papeža kot svojega podložnika, v svojo korist pa v škodo drugih držav in vlad. Vsaj misliti bi si kaj takega zamogli verniki in vladarji, po drugih državah živeči, in sumničenju z vsemi njegovimi žalostnimi nasledki bi se široke vrata odperle.

Ako ni papež popolnoma samovlasten gospod, to je: v djanji in v resnici od nikogar odvisen; bi bil, če sedež papežev prazen nastane, še toliko manj svoboden in neodvisen zbor kardinalov, kteremu spada volitev novega papeža. Kaj bi se utegnulo takrat zgoditi? Oj, zgodovina nam daje le prežalostni odgovor v nekterih prav britkih zgledih itd.

Je pa papežu ravno zemeljskega posestva treba, da zamore svobodno in neodvisno svojo naj višo pastirsko službo opravljati? Se ne dajo najti še druge poročstva?

Odkritoserčno rečemo, da si drugih poroštev še misliti ne moremo, ki bi zamogle nam katoličanom v tej prevažni zadevi popolnoma in za vselej vso skerb odvzeti. Toliko je namreč gotovo, da tu ne zadostuje edina volja, take poročstva ponuditi; več kakor na dobri volji je ležeče na tem, ali se bodo ponujene poročstva tudi vselej in v vseh okolišinah deržati zamogle in dopolniti dale. Prav lahko namreč se zamore zgoditi, da bi bila sicer tukaj dobra volja, pa bi manjkalo moči to, kar se je obljubilo, deržati. Kar se je slednji čas v Rimu zgodilo in se še godi, ni nikakor pripravno, naše skerbi in dvome v tej reči odstraniti, temveč jih še le pomnožiti. Z dobrim vzrokom menimo; da, zdi se nam celó gotovo, da se bode vsa državna modrost zastonj trudila, najti takih poroštev. Mi vsaj jih najdemo le v tem, da se papežu njegova svetna polnomočna oblast zopet poverne.

Da se povernemo k Vatikanskemu zboru, kteri, kakor smo slišali, še ni končan, ampak le preložen, bi vam bil njegove verske določbe po njegovem sklepu proglasil. Ker se pa ne vé, kedaj bo zbor svoje delo nadaljevali zamogel, vam že zdaj na znanje dam, kar je bilo dosihmal sklenjenega, kolikor se to v pastirskem listu ob kratkem zgoditi zamore. Vaši dušni pastirji poznajo mnogoverstne poljudne knjižice, o tem zboru pisane, ktere vam bodo radi oskerbeli, pa tudi sami vam bodo v svojih podučevanjih, zlasti v pridigah in kerščanskih naukah naj novejše verske določbe Vatikanskega zbora bolj natanko razlagali.

Omenjeni vesoljni zbor, kterega so se vdeležili katoliški škofje celega katoliškega sveta z le malimi izjemkami, je obhajal veliko shodov, kongregacij imenovanih, kterim je predsedovalo namesti papeža pet kardinalov. V teh shodih so se predlogi pretresovali in razgovarjali itd.

V takó imenovanih javnih sejah, kterih so se z začetno sejo vred štiri obhajale (8. decemb. 1869; — 6.

jan., 24. aprila in 18. jul. 1870), so predsedovali sv. Oče sami, ter slovesno poterdili in proglasili zbora doveršene sklepe.

Dve silno važni postavi o veri ste bili v 3. in 4. javni seji razglašeni, ktere vam hočem danes, kakor je že rečeno, po njih poglavitnem zapopadku na znanje dati.

Tretje javne seje postava o veri se glasi: „Določeni nauk o katoliški veri.“ V prvem poglavji se govori „od Boga, stvarnika vseh reči.“ Uči se, da je Bog naj čistejši duh, bistveno različen od sveta; da je po sklepu, ki ga je popolnoma svobodno storil od vekomaj, duhovske in telesne stvari, in poslednjič človeka, iz duha in telesa obstoječega, iz nič vstvaril.

V drugem poglavji se razlaga nauk od „razodenja“ božjega, in sicer od čeznatornega razodenja, kakor je v sv. pismu in ustnem izročilu zapopadeno. Reče se, da se smé sv. pismo razlagati le v soglasji z naukom sv. cerkve in enoglasnim priterjenjem sv. očetov.

Tretje poglavje obravnava „vero,“ in sicer, da je vera čeznatorna čednost, po kateri z Božjo pomočjo to, kar je on razodel, za res deržimo in sicer na veljavo razodevajočega Boga, ki ne more ne goljufati, ne goljufan biti. Varhinja in učiteljica razodetega nauka, se reče na dalje, pa je cerkev in sicer katol. cerkev.

Četerto poglavje je nadpisano: „Od vere in pameti.“ Razlaga se namreč nauk, v kaki razmeri stojite vera in pamet, da druga drugi nasprotovati nikakor ne more, „ker je isti Bog, ki verske skrivnosti razodeva in vero vlija, tudi človeškemu duhu luč pameti dal. Bog pa sam sebe ne more tajiti, in resnica nikdar resnice podirati. Velikoveč, se uči na dalje, vera in pamet se med seboj podpirate; zato tudi cerkev obdelovanja umetnost in vednost nikdar ni ovirala, ampak ga po vsej moči le podpirala in pospeševala; — edino to zabranjuje, da bi vednost božjemu nauku ne nasprotovala, svojih lastnih mej ne prestopila in vere v njenem razviku ne motila. Razodeta vera ni namreč nobena iznajdba človeškega modrovanja, ampak božja zaloga, izročena nevesti Kristusovi, naši cerkvi, da jo zvesto varuje in brez nevarnosti zmote razlaga.“

Tem štirim poglavjem so pridjane verske postavbe, ki v kratkih stavkih verske člene zapopadajo in nasprotne zmote zaveržejo.

V četerti javni seji (18. julija 1870) razglašeni „prvi določni nauk o cerkvi Kristusovi“ (prvi zato, ker mu imajo nasledovati še drugi) obravnava pervaštvo v katoliški cerkvi, to je: papeštvo, in zapopada naslednje poglavja.

Pervo poglavje.

„Od postavljenja apostolskega pervaštva v sv. Petru.

Tu so navedeni izreki sv. pisma, kateri neposredno in naravnost kažejo, da je Kristus sv. apostolu Petru naj poprej obljubil potem pa tudi djansko podelil pervaštvo ne kar častne, ampak tudi vladarske oblasti čez vesoljno cerkvo. Ti izreki so: Joan. 1, 42; Mat. 16, 16—19; Joan. 21, 15—17.

Drugo poglavje.

„Od vekovitega (vednega) obstanka pervaštva sv. Petra pri rimskih papežih.“

Tukaj je dokazano, „da izvira iz naredbe Kristusa samega, tedaj iz božjega prava, da ima sv. Peter v pervaštvu čez vesoljno cerkev vseskozi naslednike, in da je rimski papež naslednik sv. Petra v tem pervaštvu.“

Tretje poglavje.

„Od pomena in značaja pervaštva rimskega papeža.“

V tem poglavji se z ozirom na besede vesoljnega zbora v Florenciji (l. 1439 id.) naj poprej razlaga, v

čem obstoji vladarska oblast rimskega papeža; potem pa, da ta oblast rimskih papežev ne odjemlje ne trohice tisti redni in neposredni škofovski vladarski oblasti, po kateri škofje, od sv. Duha za naslednike apostolov postavljeni, kakor pravi pastirji sebi izročene čede, vsak svojo namreč, pasejo in vladajo.

Na dalje se uči, da iz te najvišje oblasti rimskega papeža čez vesoljno cerkev za njega izvira pravica, pri opravljanji te njegove službe svobodno s pastirji in čedami vesoljne cerkve občeovati, in da se v vseh rečeh, ki so cerkveni sodbi podveržene, od papeževe razsodbe nikamor dalje sklicevati ali pritoževati ne more.

Pridjana verska postava zopet celo razlaganje ob kratkem povzame; enako, kakor pri dveh poprejšnjih poglavjih. (Konec nasl.)

Razgled po svetu.

Iz Šmerlingovega nastopnega govora v gospodski zbornici posnema „Vaterland,“ da je ta mož to, kar je bil: nič ni pozabil in nič se ni naučil začetnik „februarverfassunge“, s ktere rojstvom je bila Avstrija jela slabeti in je sedaj v stanu, da jo Šmerling po pravici miluje. Ozdravil pa je ne bode, njegov govor je zopet nova priča, da „reichsrathu“ se sprava med narodi ne bo rodila.

Sterpinčeno Francosko utegne mir dobiti. Narodni zbor francoske republike je 17. t. m. izročil čezsedemdesetletnemu Thiersu izverševalno moč in pa oblast s Prusom mir obravnavati. Pridal mu je Favra in Chaudordy-a. Pa Faver je odstopil; ima prav, naj le gre; on namreč, pravi „Unité“, je mesca kim. dovolil Lahom Rim napasti. Thiers, če tudi je že marsikaj skusil, je vse drug mož: že l. 1849 je vidil v papeževi svetni oblasti „korist francosko, korist katoliško in korist liberalno.“ Imenoval je papeževo vlado „naj bolji vsih republik, naj stareji, naj odkritoserčniši, naj dobrotniši, naj bolj nenapadajočo republiko.“ Rekel je, da brez papeževe oblasti bi se moralni svet, že tako pretresen, prekucnil od glave do dna. Menda se saj ni tako spremenil, da bi takim izrekom zdaj čisto nasprotno delal?

O prihodnji vladni na Francoskem je pisal nedavno v Genf. Korresp. pomenljiv prevdarek. Naj večja zapreka, ki opovira sedaj vse prizadevanja za mir, je pomanjkanje vrednega vladarstva na Francoskem. Brez posebnega naročila je bila vstala republikanska vlada, da brani deželo sovražnika, njen obstanek je bil le za malo časa. Francoska sama je bolj prenašala to vlado, nego jo spoznavala. Pri vsem tem pa je čutil vsakdo zmiraj bolj potrebo stalnega miru. Kaka naj bo ta vlada? To preiskujemo le iz katoliškega stališča; vsak katoličan spoznava mnoge koristi, ki izvirajo veri, cerkvi in njenemu poglavarju ravno od tod, da francoski narod terdi keršansko poslanstvo.

Prihodnja vlada na Francoskem, kakoršna koli si že bode, mora biti pred vsim rimsko-katoliška, ter se tudi taka kazati v djanji, po pravici tirja to francoski narod. Odpoved katoliškim načelom in po vstaji l. 1789 rojena nestanovitnost politične in družinske podlage ste glavni vzrok današnjemu trpljenju na Francoskem. Od l. 1789 sta v mnogem oziru darovala vlada in narod, sedaj iz strahu, sedaj preslepljena, brezverskim malikom. Od tod tudi slabost pri prenovljenji vlade, ki ni imela nikdar moči za vselej se odpovedati puntarskim načelom; ravno zato tudi od časa do časa se ponavljajoče ljudske vstaje, ki vzrokujejo v vsakem rodu drugačno vlado. Naj večja potreba je toraj, da je vlada, kateri bo naloga, da reši Francijo iz tega brezna, v resnici katoliška.

Pa kaj nam zaznamnjuje beseda: katoliška

vlada? Morda taka vlada, ki se poslužuje vere ko političnega pomočka, da kaznuje po inkviziciji nevernike? Nikakor ne. Zgodovina nam hrani sicer izglede takih vlád, ne moremo jih pa imenovati katoliške. Kakor tako spoznavamo le vlado, ki očitno spozná, da je vera vladajoči duh v vsih državah, pa tudi družinskih delih. Pred vsem bi se morali navzeti vladni vodniki evangeljskega duha, in če se ne morejo dosti terdno ustavljati strastim ali osebnim koristim ter preti vojska, naj poprašajo za svet cerkev, to je, škofe, in v poslednji versti papeža, ki ga je postavil Jezus Kristus na zemlji ko zvezdo in nezmotljivega tolmača resnice.

Naj bi bila čula prejšnja francoska vlada očetovske besede sv. Očeta! Koliko zla, koliko solzá, koliko rék človeške kervi bi se bilo odvernilo!

Katoliška država, pravi G. Korresp. k sklepu, se sme imenovati ona, ktere vlada se zvesto derži keršanske podlage, po nji vse svoje dela obrača ter v cerkvi spoznava modro, materno svetovalko. To je vlada, ki jo posebno Franciji želimo.

Katoliško gibanje na Portugalskem. Spodbujeni po serčnih katoličanih, večidel iz višjih stanov, so podpisovali tudi v mnogih škofijah na Portugalskem krepki protest zoper siloviti napad na Rim in med tisuči podpisov se v prvi versti berejo naj slavniji imena. Iz omenjene adrese je očitno, da vdanost Portugalcev, ki so se skazovali v prejšnjih časih zmíraj vdaní cerkvi, še živi v njih mlajših ter se ravno sedaj pokazuje v sočutje do sv. Očeta. Njih katoliško serce le s silo prenaša, da ne zgrabi orožja za papeževo prostost. Ker pa to ni mogoče, nagovarjajo katoličane, da se zedinjajo v molitvi za visocega jetnika, enako pervim vernikom za Petra.

Iz Ljubljane. Pondeljek po noči so v Rim odpotovali preč. gg. korar Urh, dekan Kožuh, Jeran in Pr. Peterlin. Z njimi so šli tudi Mih. Potočnik, posestnik pri sv. Lenardu in Mih. Blažir, semeniški hlapec in še dva od Loke. — Iz Štajarskega so šli v Rim vis. č. g. Riedl, prošt v Gradcu, en korar iz Gradca, prošt iz Vorau-a, dva druga duhovna in litograf Lambl. Tudi so odpotovali v Rim: grof H. d' Avernas, grof Ant. Brandis in baron Gudenus, in vodja deputacije grof R. Salm.

Podpisi za adreso do sv. Očeta in za protest do državnega ministerstva (dalje): Predoslje 511—158; Križev pri Kostanjevici 177—92; Kranj 834—?; Črni verh nad Polhovim gradcem (k poprejšnjim še) 167—73; Draga 398—81; Kranjska gora 717—327; Breznica 402—195; Jesenice 360—240; St. Vid pri Zatični (k poprejšnjim še) 240—120; Golo 120—60; St. Lambert 87—87; Šenkla v Ljublj. 670—62; Reteče 419—173; Ternovo v Ljublj. 804—242; pri Mariji Devici v Ljublj. 785—169; Šmartno pri Kranji 108—?; sv. Križ poleg Turna 53—25; Hline 420—?; v kat. društvu podpisalo: 1388—364; Primskovo 457—238; Ježica 600—?. Vseh skup je 107.830—44728. Na Dunaj so poslali iz Blok. Od 245 krajev je podpise prejelo kat. društvo; od 10 krajev so naravnost poslali na Dunaj, od 52 krajev nam ni nič znano, kaj so storili, ker nismo odgovora dobili.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Premsko faro je dobil č. g. Budnar, lokalist na Rovtah in lokalija je razpisana 27. sveč. — Umerla sta g. Jan. Pintbah, kaplan v Černomlju, domá v Ratečah 25. sveč., in starašina duhovstva zlatomašnik preč. g. Jožef Žagar v 89. letu, kanonik v Novem mestu 24. sveč. in korarija je razpisana R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Šent-Joški farani (nad Polh. gradcem) z duhovnim pastirjem vred darujejo sv. Očetu

12 gld. v popirji, 5 tol., t. j. 5 gld. sr. in 2 st. dvajs., skupaj 17 gld. 70 kr. s pristavkom: Brezmad. Dev. in Mati Kristusova in sv. Jožef, vesoljne Cerkve blaženi potron, sprosita stiskani Cerkvi Kristusovi slavno zmago, sv. Očetu popolno prostost, nam življenje po Jezusovi zveličavni veri in božji blagoslov v življenji in o naši smerti; — napuhnjanim upornikom zveličavne resnice pa sprosita, da bi pač spoznati hotli o pravem času, kaj edino jim je v mir in večni blagor! — Č. g. Jan. Demšar z Bukovšice 3 gld. — Iz Kamnika 35 gl. raznega den. preljubemu sv. Očetu, ki naj blagovolijo blagosloviti ondotno dobro ljudstvo. — S Tujnic 7 gl. prosijo sv. blagoslova za življenje in za zadnjo uro. — Iz Mekin 4 terdnj., to je 5 gld. 18 kr. st. den. — Iz Selc 2 gl. — 1 terdnj. za 2 gl. st. den. in 1/2 gl. sr. s pristavkom: „Brat in sestra prosiva sv. blagoslova za srečno zadnjo uro. — Iz Šmartna 10 gld. — Iz Lašč: M. R. 2 gl. v papirji, nektare žene iz Lašč 7 gl. 28 kr., prosijo blagoslova za se in za svoje otroke. — Po preč. g. kan. Urhu: Gospa K. iz Ljubljane 1 gl. v pap. M. Č. iz Ljubljane 1 tol. za 2 gl. Vdova L. iz Dravelj 2 gl. v sr. Hišina pri T. v Ljublj. 2 gl. v sr. Vdova iz Ljublj. 50 sold. N. N. iz Ljublj. 1 gl. v pap. — Več oseb 1 gl. 20 kr. — Neimen. 1 gl. — C. 50 kr. — G. J. F. 2 gl. sr. — Iz neimenovane roke 1 tol. za 2 gl., prosi blagosl. za srečno zadnjo uro. — Več oseb 60 kr. ter prosijo sv. blagoslova. — Neka dobra roka 1 gl. — Po preč. gosp. dekanu Kožuhu 4 gl. 12 kr. star. den. v sr. in 1 gl. v pap. — Iz Šent-Ruperta 19 gl. v pap., 3 tol. ali 6 gl. 12 kr. star., 1 gl. sr. in 6 st. dvajs. — M. Valjavec 1 gl. v dober namen. — Neimen. 1 gl. — Deržina 1 gld. — Več dobrotnikov 12 gld. 70 kr. po preč. P. S. P. (vmes je 3 1/2 gl. sr.) — G. Anton J. 1 terd. za 1 gl. 6 kr. st. den., prosi sv. blagosl. za potepeljivost in srečno zadnjo uro. — 15 gl. s pristavkom: „Viva — Viva — si Viva il Santo Padre, Vita e sangue per il buon Dio e Lui!“ — Od sv. Lenarta od več oseb 2 gl. star. den. v sr. in 1 gl. v pap. — Iz Lokalijske Reteče 13 gl. — Neka oseba 3 gl. v sr., prosi blagoslova zase in za svoje. — Neimenovan 40 kr. — Iz Teržiča 35 gl. v pap. in 2 1/2 gl. v sr. po pn. gosp. kan. U. in od neim. ravno tako 1 gl. — Iz Ljubljane neka gospa pol krone v zlatu. — G. M. M—k 2 gl. st. d. — Jak. in Mar. Mehlè 1 gl. — Iz Idrije več oseb: 1 ces. cekin, 3 star. dvajs. in 2 gl. 50 kr. a. v. — Po preč. g. kan. Urh 25 gl. sr. — Iz Ljubljane: M. T. za srečno zadnjo uro 1 gl. sr. A. Č. Exsurgat Deus et dissipentur inimici ejus. 4 gl. sr. — Farani in duhovšina v Kranji v znamenje priserčene vdanosti 4 gl. v zl., 26 gl. 26 kr. v sr. in 154 gl. v papir. — V imenu Jezusa in Marije kristjan 1 zlat za 10 frankov. — Helena II. iz Begenj prosi blagoslova 5 gl. — Iz Cerkelj 45 gld., med njimi mali dar pa iz dobrih serc šolskih otrok in njih učenika 10 gl., ki prosijo sv. blagoslova za keršansko življenje — farmani in pastirji pa vsak za se in za svoje sv. blagoslova, cerkvi pa ponižanja njenih sovražnikov. — Iz Sostrega g. A. F. in farmani prosijo blagoslova 8 gl. 38 kr. sr. in 13 gld. v pap. — Iz Podlipa: „Prosimo sv. blagosl. za srečno zadnjo uro.“ Bog ohrani Pija IX: v sr. 1 gl. in 6 gl. v pap. —

V podporo bolnemu vis. č. g. Pircu v Ameriki s Šent-J. 3 gl. — Čast. g. A. Kos 1 gld. — G. F. T. s Pregarja 5 gl. — Jan. Kajzar 1 gl. — G. A. Pintar 5 gl. — Z Blegaša 1 križavec.

Pogovori z gg. dopisovarci.

G. M. St. v C.: Ni res. — G. J. M. v M. in g. M. A v š. R.: Oddali založništvu, kteremu naj se pošilja naročnina.